

Lagutskottets betänkande

1984/85:26

om modernisering av konkurslagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlas en motion (s) i vilken framställs önskemål om att språket i konkurslagen skall moderniseras.

Utskottet avstyrker bifall till motionen med hänvisning till att ett förslag till en ny konkurslag f. n. övervägs inom justitiedepartementet.

Motionen

I motion 1984/85:1246 av Jan Bergqvist (s) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att konkurslagen behöver skrivas om så att dess språk stämmer bättre överens med den ekonomiska och sociala verkligheten.

Motionären framhåller att uttrycket "mindre konkurs" infördes i konkurslagen år 1979 som en benämning på ett förenklat handlägningsförfarande. De konkurser som handläggs som mindre konkurser har med åren fått allt större ekonomisk och social betydelse. Som exempel nämner motionären att rederiföretaget Saléns konkurs, som är den största i Sverige sedan Kreugerkraschen på 1930-talet, handläggs som mindre konkurs.

Allmän bakgrund

Konkurslagen (1921:225) trädde i kraft den 1 januari 1922 och var länge oförändrad. Ett första steg mot en modernisering av lagen togs år 1975 då en partiell reform av den s. k. materiella konkursrätten skedde på grundval av ett förslag från lagberedningen. Ändringarna avsåg bestämmelserna om konkursgrunder, gäldenärens förlust av rådigheten över sin egendom, återvinning till konkursbo samt kvittning i konkurs. Också reglerna om det förfarande som leder fram till en konkurs sågs samtidigt över.

Den år 1971 tillkallade konkurslagskommittén (Ju 1971:06), som har haft i uppdrag att göra en allmän översyn av förfarandereglerna, avlämnade år 1974 ett delbetänkande (SOU 1974:6) Förenklad konkurs som emellertid inte ledde till lagstiftning. Ett nytt delbetänkande (SOU 1977:29) Konkursförvaltning lämnades därefter av kommittén. På grund av detta betänkande genomfördes år 1979 genomgripande ändringar i bestämmelserna om konkursförvaltning och tillsyn över konkursförvaltning. Ändringarna innebar bl. a. att det tidigare systemet med s. k. fattigkonkurser avskaffades och ersattes med en ny handlägningsform för vissa konkurser, som benämndes mindre konkurser. Den nya ordningen skall tillämpas på konkurser i vilka

tillgångarna inte räcker till betalning av skulderna eller i fall då konkursboet är av så enkel beskaffenhet att något förfarande för bevakning av borgenärer-
nas fordringar inte behövs.

År 1980 infördes i konkurslagen särskilda regler om näringsförbud för konkursgäldenär. Också till grund för denna lagstiftning låg ett delbetänkande, (SOU 1979:13) Konkurs och rätten att idka näring, av konkurslagskommittén.

Konkurslagskommittén slutförde sitt uppdrag år 1982 genom avlämnande av betänkandet (SOU 1983:24) Ny konkurslag, vari framläggs förslag till en helt ny konkurslag. Förslaget innebär dels materiella ändringar av bl. a. reglerna om bevakning av fordringar och utdelning för dessa i konkurs, dels en formell översyn av konkurslagen i dess helhet. De tidigare genomförda partiella reformerna av konkursrätten har i huvudsak oförändrade arbetats in i det nya lagförslaget. Sålunda har bl. a. beteckningen mindre konkurs bibehållits för den förenklade handläggningsformen. Betänkandet har remissbehandlats och övervägs f. n. inom justitiedepartementet.

Reglerna om återvinning i konkurs har setts över av kommissionen mot ekonomisk brottslighet, som redovisat resultatet av sitt arbete i betänkandet (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs. Också detta förslag har remissbehandlats och övervägs inom justitiedepartementet.

Utskottet

I motion 1984/85:1246 (s) framhålls att uttrycket "mindre konkurs" infördes i konkurslagen år 1979 som en benämning på ett förenklat handläggningsförfarande. De konkurser som handläggs som mindre konkurser har enligt motionären fått allt större ekonomisk och social betydelse med åren. Som exempel nämner motionären att rederiföretaget Saléns konkurs, som är den största i Sverige sedan Kreugerkraschen på 1930-talet, handläggs som mindre konkurs. I motionen begärs att konkurslagen skall bli föremål för en språklig modernisering.

Utskottet erinrar om att konkurslagen kom till år 1921 och länge var oförändrad. Under 1970-talet påbörjades emellertid ett arbete med att modernisera lagen. Bl. a. tillkallades år 1971 konkurslagskommittén för att göra en allmän översyn av förfarandereglerne. På grundval av delbetänkanden från kommittén har genomförts partiella reformer av konkursreglerna under senare år. En sådan reform skedde år 1979 då bestämmelserna om konkursförvaltning och tillsyn över konkursförvaltning ändrades. Ändringarna innebar bl. a. att det tidigare systemet med s. k. fattigkonkurser avskaffades och ersattes med en ny handläggningsform för vissa konkurser, som benämndes mindre konkurser. Den nya ordningen skall tillämpas på konkurser i vilka tillgångarna inte räcker till betalning av skulderna eller i fall då konkursboet är av så enkel beskaffenhet att något förfarande för bevakning av borgenärernas fordringar inte behövs.

Konkurslagskommittén slutförde sitt uppdrag år 1982 genom avlämnande av betänkandet (SOU 1983:24) Ny konkurslag, vari framläggs förslag till en helt ny konkurslag. Förslaget innebär dels vissa materiella ändringar, dels en formell översyn av konkurslagen i dess helhet. De tidigare genomförda partiella reformerna av konkursrätten har i huvudsak oförändrade arbetats in i det nya lagförslaget. Sålunda har bl. a. beteckningen mindre konkurs bibehållits för den förenklade handlägningsformen. Betänkandet har remissbehandlats och övervägs f. n. inom justitiedepartementet.

Enligt utskottets mening är det angeläget att lagar och andra författningar har en språklig utformning som svarar mot samhällsförhållandena. Utskottet delar motionärens åsikt att beteckningen mindre konkurs i dag ter sig mindre väl vald. Samtidigt måste emellertid beaktas att förhållandena i samhället kan förändras snabbt och att det många gånger är svårt att finna adekvata uttryck som står sig under en längre tid. Som framgår av redogörelsen ovan bereds f. n. konkurslagskommitténs betänkande inom justitiedepartementet. En fråga som därvid självfallet kommer att uppmärksammas är den språkliga utformningen av lagen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motion 1984/85:1246.

Stockholm den 12 mars 1985

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Stig Olsson (s), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m)*, Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Sigvard Persson (c), Per Israelsson (vpk), Kersti Johansson (c)* och Berit Löfstedt (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

